

Az MTA Filozófiai Intézetének új vallástudományi sorozata

A változások korát éljük manapság errefelé. Fordulatokban nincs hiány. Van köztük jó is, rossz is, hihető is meg miegyéb. Jobb híján ez utóbbi — ízlés és dialektikai készség szerint értelmezhető — kategóriába tartozik „szellemi”-kulturális életünk életünk egyik újabb megrendítő fordulata: üzlet lett a teológia! De még mennyire! De még hogy! Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a tudományos ateizmus és marxista valláskritika egyik (volt) fellelvára, a Filozófiai Intézet (fin)ancilla theologiae lett. A piaci és egyéb igényekhez igazodva az Intézet új sorozattal jelentkezik „Vallástudományi tanulmányok” címmel.

A bevezetőben így fogalmazza meg a „vállalkozás” célját a sorozatszerkesztő Horváth Pál: „Az egyik annak igazolása, hogy a vallástudományok mint tudományok léteznek;...” Hát, igen. Van még egy másik cél is, de az is csak ilyen. Minderről az első kötetből értesülünk, melynek címe... Melynek címe hasonlatos a vállalkozáshoz: attól függ, honnan nézzük. Ha szemből, amint az asztalon fekszik, ez: „A katolikus tanítás mai útjai”; ha a könyvespolcon áll, ez: „A katolikus vallás mai útjai”. E furfangos megoldás szinte rákényszerít, hogy kinyissuk a könyvet, ha meg akarjuk tudni, mit is vettünk 135, azaz százharmincöt forintért.

A kötetben a Pázmány Péter Római Katolikus Hittudományi Akadémia négy professzorától is olvashatunk egy-egy írást. Tarnay Brúnó az alapvető hittanról értekezik, Fila Béla századunk katolikus dogmatikájának átfogó képét igyekszik fölvázolni, Tarjányi Béla a katolikus bibliakutatás újnak éppenséggel már aligha mondható törekvéseit mutatja be, Boda László pedig a Zsinat utáni katolikus erkölcssteológiáról ad vázlatos áttekintést. A legkiegészítőzottabbnak Boda professzor írása mondható, a leglendületesebbnek Fila professzoré (az ő föladata volt egyébként a legnehezebb: a bölcseleti és teológiai értelemben egyaránt igen forrongó időszakról kellett hiteles, tiszta és arányos képet rajzolnia). Tarjányi professzor a hangsúlyt lényegében a történeti-kritikai módszerre helyezi, s a strukturalista alapvetésű

szemantikai szövegelemzést inkább csak megemlíti, de egyetlen példával sem illusztrálja. Ugyanígy tesz a hermeneutikus módszerrel is. A leginkább teológiai írásnak Tarnay professzor dolgozata látszik, sajnos azonban fragmentumnak érezzük. Olvasása azt a benyomást kelti, hogy valójában nem is e kötet számára készült, és csupán a szerkesztők — Lovik Sándor és Horváth Pál — hagyták szóhoz jutni éppen itt és éppen eddig (és éppen most).

Tárgyilagosság és tömörség jellemzi Horváth Pál tanulmányát a neotomizmus transzcendentális irányzatáról. Igaz, Karl Rahner munkássága nyomán talán a katolikus teológiának illetve filozófiának ezt a terepét ismeri a hazai olvasó a leginkább. Rosdy Pál két írása inkább színlőlt a kötetben. Az első — „A katolikus történetírás elvi szempontjai a Zsinat után” — többet ígér, mint amennyit nyújt, s valójában egy jobb napilap hétfégi mellékletébe illik; a másik — „A katolikus papképzés elmélete és gyakorlata a Zsinat után” — nem csupán címében rímel az elsőre, hanem adekvátább publikációs műfajában is. Gecse Gusztáv népművelő és igen visszafogott ismeretterjesztő rezüméje a medicina pastoralis és bioetika amúgy rendkívül égető, húsba és hitbe vágó tematikájáról, korrekt, ám jelen formájában fölösleges.

A kiadvány egészében roppant zavaros benyomást kelt. Szakmai szempontból a könyvkiadás perifériáján helyezkedik el, csak a majdani rossz emlékeink számát szaporítja. Alig találunk benne olyan idegen személynevet és könyvcímet, ami ne lenne hibás. A szerkesztők egyszerűen elhagyták a Tarnay-tanulmány irodalomjegyzékét, melynek meglétére bizonyos enigmatikus jelekből következtethetünk. A 9. oldal szerkesztői megjegyzése minősítse munkájukat! A „Vallástudományi tanulmányok” első kötete, egyszerűen szólva, olyan a könyvek világában, mint a Trabant az autók között, papírból van és fölöttebb különös. De vajon megy-e?...

Gáspár Csaba László